

Kompetencer til fremtiden

Indledning

Uddannelse for alle til et bæredygtigt samfund

Uddannelse spiller en stor rolle for unges fremtidsmuligheder og livskvalitet. Uddannelse giver bedre muligheder for at navigere i et stadigt mere globalt og foranderligt samfund, og det medvirker til at sikre fodfæste på arbejdsmarkedet. Samtidig har uddannelse betydning for den enkeltes udvikling, sundhed og trivsel.

Adgang til gode uddannelsesmuligheder er derfor vigtig for den enkelte, men også for udviklingen i hele regionen. Gode uddannelsesmuligheder har betydning for borgernes bosætning, er med til at understøtte lokalsamfundenes udvikling og bæredygtighed og har betydning for adgangen til arbejdskraft for de lokale virksomheder og det offentlige arbejdsmarked.

Udbuddet af uddannelser i regionen må imidlertid forventes at komme under pres i de kommende år, idet antallet af unge falder frem mod 2030, ligesom det har gjort de seneste ti år. Det kræver, at der findes nye løsninger, blandt andet gennem samarbejde og partnerskaber lokalt og regionalt.

Omstillingen til et mere bæredygtigt samfund kræver også nye løsninger. Her er viden og kompetencer afgørende for at kunne lykkes – både for at kunne udvikle nye teknologiske løsninger – men også for at syddanskerne, både på individuelt og kollektivt plan, kan træffe bæredygtige beslutninger og handle derefter i hverdagen.

Der er fortsat stor efterspørgsel efter blandt andet faglærte og medarbejdere med naturvidenskabelige, tekniske og sundhedsfaglige kompetencer. Det skal vi fortsat understøtte. Og vi skal også fortsætte samarbejdet med kommuner og ungdomsuddannelser om at skabe uddannelsesmiljøer, der fremmer unges trivsel og sundhed.

Regionsrådet ønsker med denne delstrategi at ruste den enkelte syddansker bedst muligt i forhold til at kunne klare sig godt i livet og i fællesskabet med andre, både på arbejdsmarkedet såvel som i sit nærmiljø. Syddanmark skal være et attraktivt sted at uddanne sig med gode uddannelsesmuligheder i hele regionen.

Stephanie Lose

Regionsrådsformand, Region Syddanmark

Tage Petersen

Formand, Udvalget for uddannelse og arbejdskraft, Region Syddanmark

Indhold

Strategisk ramme side 3

Mål og handlingsrum side 4

Partnerskaber og samarbejder side 5

Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen side 7

Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund side 10

Uddannelsesmiljøer der fremmer de unges trivsel og sundhed side 18

Uddannelsespuljen side 21

Ansøgningsproces side 22

Partnerskaber for handling

Fremtidens Syddanmark er vores fælles udviklingsstrategi. Vi ønsker at gøre visionen til virkelighed sammen med regionens borgere og gennem partnerskaber med blandt andet regionens kommuner, uddannelses- og forskningsinstitutioner, virksomheder og internationale partnere.

Fremtidens Syddanmark

Regional Udviklingsstrategi 2020-2023

Uddannelsesstrategien er en delstrategi, der udfolder den regionale udviklingsstrategi 2020-2023, Fremtidens Syddanmark.

Udviklingsstrategien har FN's verdensmål som overordnet ramme. Strategien bygger på seks strategispor, som tager afsæt i fælles udfordringer eller særlige syddanske styrker, og på fire tværgående temaer.

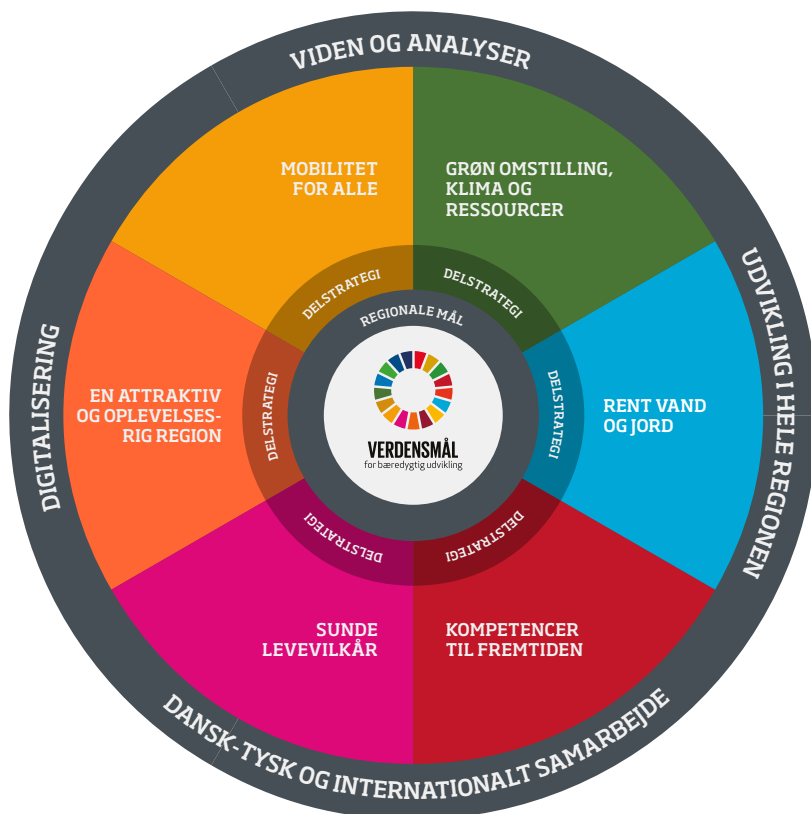
Seks strategispor

- Grøn omstilling, klima og ressourcer
- Rent vand og jord
- Kompetencer til fremtiden
- Sunde levevilkår
- En attraktiv og oplevelsesrig region
- Mobilitet for alle

Fire tværgående temaer

- Dansk-tysk og internationalt samarbejde
- Viden og analyser
- Udvikling i hele regionen
- Digitalisering

Strategisk ramme

Den regionale udviklingsstrategi konkretiseres i delstrategier inden for strategisporene, som har karakter af handlingsplaner. Delstrategierne beskriver konkrete indsatser, der vil blive gennemført i løbet af strategiperioden, herunder initiativer i relation til de fire tværgående temaer.

FN's verdensmål – Syddansk fokus

En fælles mission

FN's verdensmål sætter rammen for den regionale udviklingsstrategi og for delstrategierne. Verdensmålene sætter retning og giver et fælles afsæt for indsatserne inden for strategiens forskellige spor. Det fælles perspektiv på arbejdet sikrer samtidig sammenhæng på tværs af områder. Nogle af verdensmålene lægger sig særligt tæt op ad centrale regionale opgaveområder. Derfor har Region Syddanmark valgt at fokusere særligt på de mål, der har størst relevans for regionens arbejde.

Yderligere informationer om den regionale udviklingsstrategi og de øvrige delstrategier kan findes her:
www.fremtidenssyddanmark.regionsyddanmark.dk

Regionale mål

Den syddanske uddannelsesstrategi tager afsæt i den regionale udviklingsstrategi 2020-2023. De tre regionale mål inden for strategisporet "Kompetencer til fremtiden" er:

1. Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen
2. Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund
3. Uddannelsesmiljøer, der fremmer de unges trivsel og sundhed

Bidrag til nationale mål for uddannelse

Uddannelsesstrategien bidrager til den syddanske indsats for at nå de nationale uddannelsesmålsætninger. Det gælder særligt den såkaldte ungemålsætning:

"Mindst 90 procent af de 25-årige skal i 2030 have gennemført en ungdomsuddannelse og andelen af unge op til 25 år, som ikke har tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet, skal være halveret."

De tre regionale mål understøtter på hver sin måde, at flest mulige unge gennemfører en ungdomsuddannelse eller på anden måde har tilknytning til uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet.

Det regionale handlingsrum

Myndighedsopgaver

Koordinering og høringsret mht. udbud af ungdomsuddannelser og voksenuddannelses tilbud. Kapacitetsstyring og elevfordeling på gymnasiale uddannelser.

Udviklingsprojekter

Bevilling af projektmidler fra regionsrådets uddannelsespulje til udviklingsprojekter og i relevant omfang afdækning af eksterne finansieringskilder i samarbejde med andre aktører.

Partnerskaber

Partnerskaber og samarbejder med syddanske aktører i forhold til udvikling af nye indsatser og tiltag med afsæt i Syddanmarks udfordringer og muligheder.

Vidensgrundlag

Fælles vidensgrundlag om udfordringer og mulige løsninger på uddannelsesområdet.

Regional stemme

Syddansk interessevaretagelse i forhold til national uddannelsespolitik.

Bidrag til FN's verdensmål

Uddannelsesstrategien bidrager til verdensmål 3 "Sundhed og trivsel" gennem det regionale mål om uddannelsesmiljøer, der fremmer de unges trivsel og sundhed. Uddannelse klæder samtidig unge og voksne på til bedre at kunne varetage deres egen sundhed og trivsel.

Uddannelsesstrategien bidrager til verdensmål 4 "Kvalitetsuddannelse", idet strategien retter sig mod at sikre syddanskerne lige adgang til uddannelser af høj kvalitet og understøtter alles muligheder for livslang læring.

Uddannelsesstrategien bidrager til verdensmål 5 "Ligestilling mellem kønnene" ved at adressere manglende ligestilling på uddannelsesområdet. Færre drenge og mænd opnår en erhvervskompetencegivende uddannelse. Piger og kvinder er underrepræsenteret på STEM-uddannelserne og er overrepræsenteret i statistikkerne over mistrivsel.

Uddannelsesstrategien bidrager til verdensmål 11 "Bæredygtige byer og lokalsamfund" gennem det regionale mål om adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen, idet tilstedeværelsen af et uddannelsesudbud kan bidrage til byer og lokalområders bæredygtighed.

Partnerskaber og samarbejder

Region Syddanmark implementerer uddannelsesstrategien i samarbejde med de øvrige aktører på uddannelsesområdet i Syddanmark. Kun gennem samarbejde og i partnerskaber kan der opnås gode resultater inden for de tre regionale mål i "Kompetencer til fremtiden". Eksempler på partnerskaber er:

Syddansk Uddannelsesforum

Syddansk Uddannelsesforum er nedsat af regionsrådet og samler repræsentanter på tværs af den syddanske uddannelsessektor.

Følgende aktører er repræsenteret: Regionsrådet, kommunerne, ungdomsuddannelserne, FGU, VUC, ungdommens uddannelsesvejledning, Studievalg, de videregående uddannelser, arbejdsmarkedets parter samt Arbejdsmarkedskontor Syd.

Syddansk Uddannelsesforum rådgiver Regionsrådet om blandt andet udarbejdelsen af uddannelsesstrategier, uddannelsespuljens indretning og prioritering, samt ved forskellige uddannelsespolitiske problemstillinger og initiativer.

De forpligtende samarbejder

Region Syddanmark deltager i de fire forpligtende samarbejder i Syddanmark (Fyn, Sydvestjylland, Sønderjylland og Trekantområdet) sammen med de almengymnasiale uddannelsesinstitutioner. Formålet er at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af uddannelsesinstitutionernes kapacitet samt sikre et tilstrækkeligt og varieret udbud af studieretninger og valgfag i det geografiske område.

Taskforce for bæredygtige erhvervsuddannelser

Region Syddanmark har etableret et samarbejde mellem de syddanske erhvervsskoler for at finde fælles løsninger, der kan bidrage til at flere borgere i Syddanmark (primært unge) gennemfører en faglært uddannelse. Samarbejdet skal bidrage til at sikre borgere i hele Syddanmark god adgang til erhvervsuddannelser af høj kvalitet og mere bæredygtige uddannelsesmiljøer, som bidrager til FN's verdensmål.

Ungdomsuddannelser i Syddanmark 2020

Kortet viser en oversigt over syddanske ungdomsuddannelser fordelt på almen-gymnasiale uddannelser (▲), erhvervsgymnasiale uddannelser (●) og erhvervsuddannelser (■). Symbolernes farver afspejler, hvilke udbud der findes det pågældende sted.

Almene gymnasier

- ▲ STX
- ▲ STX, HF
- ▲ HF

Erhvervsgymnasier

- HHX
- HHX, HTX

Erhvervsuddannelser

- KHF
- FJO
- OSP
- KHF, OSP
- KHF, TBT, OSP
- KHF, TBT, FJO
- KHF, TBT, FJO, OSP

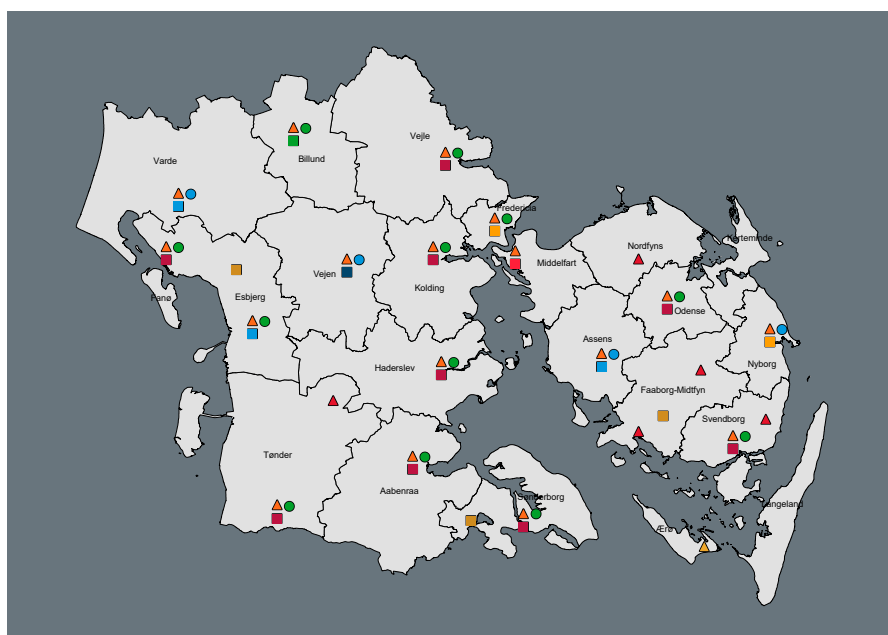
Definition af forkortelser

STX = Almen studentereksamen
HF = Højere forberedelseseksamen
HHX = Højere handelseksamen
HTX = Teknisk studentereksamen

KHF = Kontor, handel og forretningservice
FJO = Fødevarer, jordbrug og oplevelser
OSP = Omsorg, sundhed og pædagogik
TBT = Teknologi, byggeri og transport

Udbuddet i Toftlund er den 2-årige STX.

I Esbjerg, Kolding, Sønderborg og Nyborg udbydes der desuden pre-IB (samt efterfølgende IB i Kolding, Sønderborg og Nyborg).

Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen

Uddannelse skal være tilgængeligt for alle

Adgang til gode uddannelsesmuligheder er vigtigt for at sikre udvikling i hele regionen. Gode uddannelsesmuligheder har betydning for borgernes bosætning og er samtidig med til at understøtte lokalsamfundenes udvikling og bæredygtighed. Tilstedeværelsen af uddannelsesudbud har også betydning for adgangen til arbejdskraft for de lokale virksomheder og det offentlige arbejdsmarked.

Nogle uddannelser, fx højt specialiserede erhvervsuddannelser, indrettes bedst med få, centrale udbud, mens andre uddannelser, fx det almene gymnasium, egner sig bedre til decentrale udbud rundt omkring i hele Syddanmark.

Rejsetiden til ungdomsuddannelser har betydning for unges valg og gennemførelse af uddannelse. Det er derfor vigtigt, at alle unge har gode muligheder for at tage en uddannelse inden for rimelig afstand fra deres bopæl.

Udfordringer og muligheder

I de forgangne 10 år er ungdomsårgangene blevet mindre i 18 ud af 22 Syddanske kommuner. Samlet set er der omtrent 6.000 færre unge (15-19-årige) i 2020 sammenlignet med 2010.

Frem mod 2030 forventes udviklingen at ramme samtlige kommuner, så der til den tid er omkring 14.000 færre unge i Syddanmark end i 2010 (8.000 færre end i dag). Udviklingen rammer særligt hårdt i Sydvestjylland, Sønderjylland, den syd- og vestlige del af Fyn og på øerne.

For uddannelsesinstitutionerne kan et faldende elevgrundlag betyde, at de må indskrænke deres udbud, fx i form af færre oprettede studieretninger eller grundforløb. I yderste konsekvens kan nogle udbud risikere helt at skulle lukke. Det svækker uddannelsesdækningen og kan betyde, at flere unge får længere transporttid til deres ungdomsuddannelse.

De faldende ungdomsårgange udfordrer i særlig grad erhvervsuddannelserne, hvor eleverne er spredt ud på en lang række forskellige uddannelser, og hvor elevtallet på den enkelte uddannelse i forvejen er lavt.

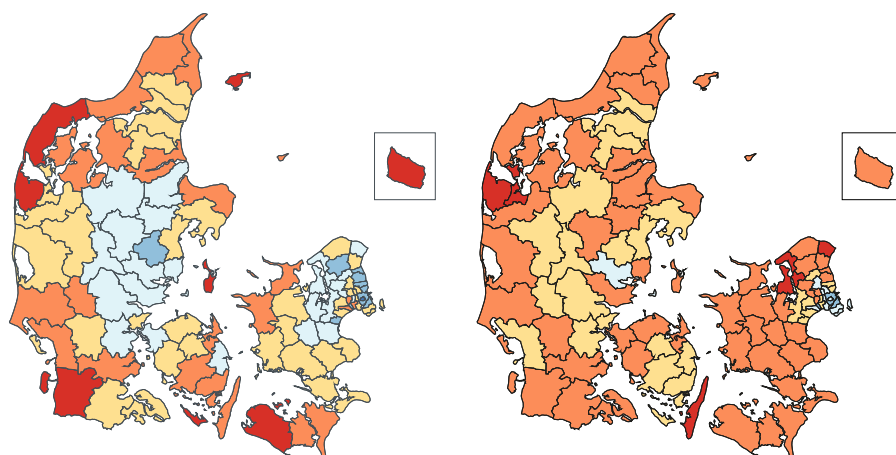
Udviklingen vil også ramme de videregående uddannelser i Syddanmark med nogle få års forskydning, da det typisk er syddanske unge, der søger ind på regionens videregående uddannelser.

Udfordringen kalder på nye løsninger, hvis der også i fremtiden skal være gode uddannelsesmuligheder i hele Syddanmark. Sådanne løsninger kunne fx være øget brug af campusdannelser, fusioner mellem mindre uddannelsesinstitutioner eller andre samarbejdsformer.

Ændring i antal 15-19 årige

2010-2020 (faktisk)

2020-2030 (fremskrevet)

Kilde: Danmarks Statistik

Det vil vi

Vi vil arbejde for, at der er adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen.

Det gør vi

- Koordinerer den samlede indsats i regionen for at sikre sammenhæng i udbuddet af ungdomsuddannelser i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne.
- Afgiver høringsvar og indstillinger ved ansøgninger om nye ungdomsuddannelsesudbud med henblik på at opnå en god tilgængelighed til ungdomsuddannelser i hele regionen.
- Sikrer tilpasning af optagelseskapaleten på de gymnasiale uddannelser, så decentrale uddannelsesudbud så vidt muligt bevares, trods de faldende ungdomsårgange.
- Understøtter uddannelsessamarbejder, herunder campusdannelser, mellem ungdomsuddannelser, FGU-institutioner, 10. klassecentre mv. Hermed bevares det nuværende udbud så vidt muligt, og unge oplever bedre overgange mellem uddannelsesstrin og ved uddannelsesskifte.
- Understøtter udviklingen af skolehjem og lignende ordninger for de uddannelser, der kun er bæredygtige ved få centrale udbud.
- Understøtter en god trafikal tilgængelighed til ungdomsuddannelser i hele syddanmark (se også den syddanske strategi for mobilitet).
- Indgår i partnerskaber med de videregående uddannelser for at understøtte et fortsat decentralt udbud af videregående uddannelser i Syddanmark.
- Koordinerer udbuddet af forberedende voksenuddannelse og ordblindeundervisning for voksne i samarbejde med regionens voksenuddannelsescentre.

- Indgår i partnerskaber med de videregående uddannelser for at understøtte et fortsat decentralt udbud af videregående uddannelser i Syddanmark.
- Koordinerer udbuddet af forberedende voksenuddannelse og ordblindeundervisning for voksne i samarbejde med regionens voksenuddannelsescentre.

Der kan bl.a. søges om midler fra uddannelsespuljen til

- Uddannelsessamarbejder, der understøtter opretholdelsen af det nuværende ungdomsuddannelsesudbud.
- Indsatser, der understøtter oprettelsen af nye campusser eller styrker eksisterende campusser.
- Indsatser, der understøtter, at eleverne flytter sig hen til de uddannelsesudbud, som ikke egner sig til at blive udflyttet (fx skolehjem).
- Indsatser, der udvikler attraktive uddannelsesmiljøer i tyndt befolkede områder.

Indsatser, som anvender digitalisering som et redskab til at sikre decentrale uddannelsesmuligheder (fx fjernundervisning).

- Indsatser, der understøtter, at unge fra Syddanmark og øvrige steder i landet søger ind på de videregående uddannelser i Syddanmark.

Bidrag til FN's Verdensmål

Ved at arbejde med syddanskernes adgang til uddannelser bidrager det regionale mål "Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen" i særlig grad til FN's verdensmål delmål 4.1 og 4.3.

FN delmål 4.1: "Inden 2030 skal det sikres, at alle piger og drenge gennemfører gratis inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater."

FN delmål 4.3: "Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse, herunder universitet, i høj kvalitet og til en overkommelig pris."

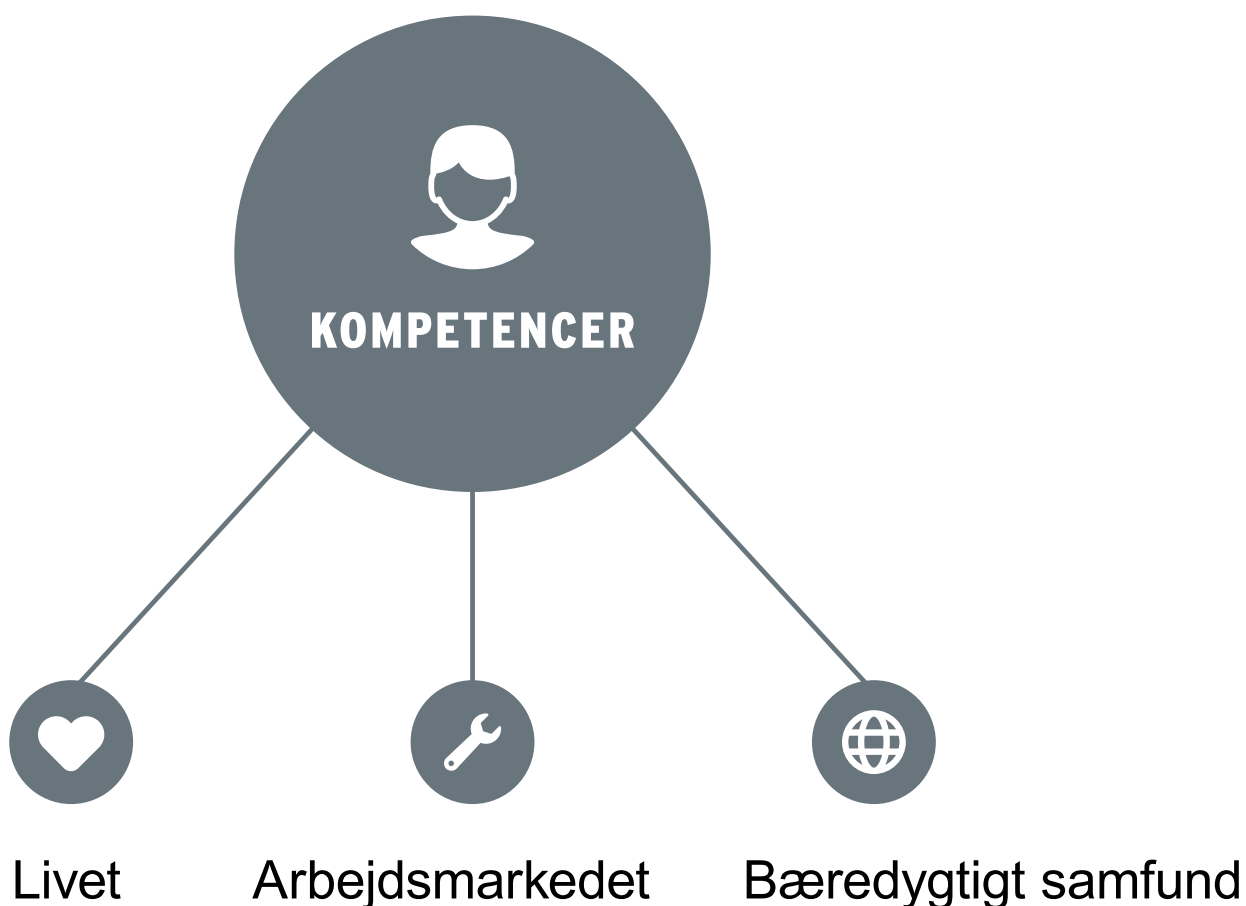
Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund

Fremtiden er uforudsigelig, og det er derfor usikkert, hvilke kompetencer der bliver brug for. Flere internationale aktører har givet deres bud på kompetencer, som bliver nødvendige for at kunne begå sig i livet, på fremtidens arbejdsmarked, og for at kunne bidrage til et bæredygtigt samfund. Region Syddanmark er især inspireret af 21st Century Skills, Den europæiske referenceramme om nøglekompetencer inden for livslang læring og Life Skills for Europe.

På den baggrund vil Region Syddanmark arbejde med tre overordnede kompetenceområder, som er væsentlige for at kunne begå sig i samfundet og leve et godt liv både nu og i fremtiden: 1) Kompetencer til livet 2) Kompetencer til arbejdsmarkedet og 3) Kompetencer til et bæredygtigt samfund.

Kompetencerne inden for de tre områder er gensidigt afhængige og overlapper hinanden i et vist omfang. Fx er demokratiske kompetencer både nødvendige for at kunne begå sig i livet og på arbejdsmarkedet, men kan samtidig også give den enkelte forudsætninger til at kunne deltage i beslutningsprocesser om miljøspørgsmål og dermed bidrage til et bæredygtigt samfund.

På de følgende sider udfoldes de tre kompetenceområder.

Kompetencer til livet

Unge skal dannes til livet

Region Syddanmark vil forberede unge til voksenlivet og samfundet. Unge skal have kompetencer til at kunne håndtere de krav og udfordringer, de møder i forskellige livssituationer.

Det betyder blandt andet, at unge skal have selvværd, empati og være i stand til at træffe beslutninger og løse problemer i samarbejde med andre uanset baggrund.

Unge skal endvidere klædes på til at kunne indgå i samfundet som medborgere med en forståelse for blandt andet teknologi, økonomi og demokrati.

Udfordringer og muligheder

Alle har ret til at leve et godt liv, og unge skal derfor støttes i deres dannelsesproces fra ung til voksen. Med inspiration fra Life Skills for Europe fokuserer Region Syddanmark på fire kompetencer, som understøtter unges kompetencer til livet.

Personlige og sociale kompetencer

Som en del af et komplekst og foranderligt samfund skal unge agere i forskellige livs- og hverdags-situationer og i relationer med andre mennesker. Det er derfor vigtigt, at unge tror på sig selv og kan håndtere de udfordringer, de møder på deres vej.

Digitale kompetencer

Teknologi er indlejret i vores samfund, og unge skal derfor klædes på til at kunne agere i og forstå det digitale samfund. Unge skal fra de fylder 15 år fx kommunikere digitalt med det offentlige, ligesom digitale kompetencer efterspørges i både uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

Demokratiske kompetencer

Demokrati er en væsentlig værdi i det danske samfund og forudsætter en befolkning med demokratiske kompetencer. Som demokratiske medborgere skal unge derfor bidrage til et samfund bygget på værdier som demokrati, ytringsfrihed, ligestilling og kulturel mangfoldighed.

Økonomiske kompetencer

Hver tredje dansker under 30 år synes, at økonomi er svært at tale om. Derudover bruger hver femte ung jævnligt flere penge, end de har til rådighed. Unge skal derfor støttes i at kunne administrere egen økonomi og forstå de økonomiske sammenhænge, de er en del af.

Hver fjerde ung mellem 18 og 30 år har et forbrugslån.

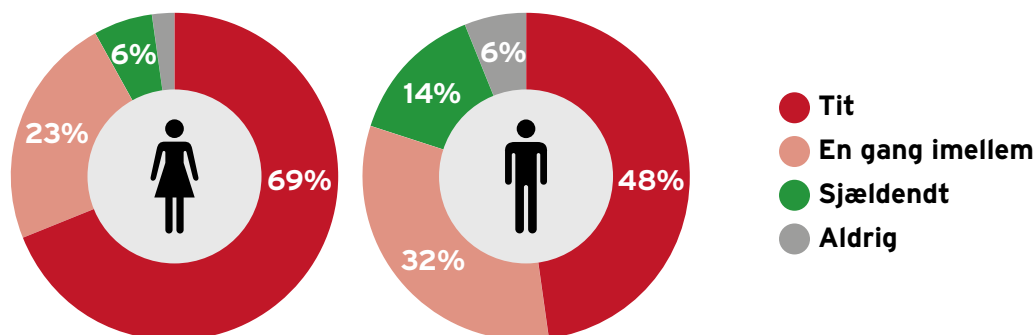
Hver femte ung deltager i arrangementer, selvom de ikke har råd.

Mere end 11 procent af de 18-30 årige har svært ved at betale deres regninger.

Kilde: Forbrugerrådet Tænk og Trygfonden

Piger har det sværest med egne forventninger

Hvor ofte føler du dig presset på grund af egne krav og forventninger til skolearbejdet?

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet

Det vil vi

Vi vil arbejde for at fremme og styrke unges kompetencer til livet.

Det gør vi

- Understøtter udviklingsprojekter, der fremmer unges personlige, sociale, digitale, demokratiske og økonomiske kompetencer via midler fra uddannelsespuljen.
- Afdækker viden om udfordringer og mulige løsninger i forhold til at forberede unge til voksen- og samfundslivet.

Der kan bl.a. søges om midler fra uddannelsespuljen til

- Indsatser, der i højere grad fokuserer på den enkeltes udvikling, lyst til at lære og tiltro til egne evner, fx gennem øget fokus på læringsproces frem for læringsresultat.
- Indsatser, der gør unge i stand til at træffe beslutninger og løse problemer, fx ved at øge unges selv-værd og støtte unge i at kommunikere respektfuldt med andre samt håndtere konflikter og forskelligheder.
- Indsatser, der fremmer unges digitale kompetencer, fx ved at støtte unge i at anvende og forholde sig kritisk til digitale værktøjer, medier og ressourcer, så unge forberedes til at kunne agere i og videre-udvikle det digitale samfund.
- Indsatser, der fremmer unges demokratiske kompetencer, fx ved at lære unge at deltage aktivt i et demokratisk samfund med forståelse og respekt for kulturelle eller religiøse forskelligheder.
- Indsatser, der fremmer unges økonomiske kompetencer, fx ved at klæde unge på til at kunne administrere egen økonomi på fornuftig vis uden at anvende flere penge, end der er til rådighed.

Bidrag til FN's Verdensmål

Ved at forberede unge til voksen- og samfundslivet bidrager det regionale mål "Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund" i særlig grad til FN's delmål 4.7.

FN's delmål 4.7: "Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendige for at fremme bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikke-voldelig kultur, globalt medborgerskab, samt anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til en bæredygtig udvikling."

Uddannelse – en vej ind på arbejdsmarkedet

Arbejdsmarkedet efterspørger i højere grad medarbejdere, som har gennemført en uddannelse. Ufaglærte har derfor fået sværere ved at komme i beskæftigelse.

Ca. 20 procent af de 25-årige syddanskere har i dag ikke en ungdomsuddannelse. Det er især drengene og mændene, som sakker bagud i uddannelsesniveau. Alligevel er der markant flere drenge end piger, som søger en erhvervsuddannelse, og pigerne er ligeledes underrepræsenteret inden for STEM-området (Science, Technology, Engineering & Mathematics).

Udfordringer og muligheder

Arbejdsmarkedet er karakteriseret ved en hastig udvikling af nye teknologiske og digitale muligheder. Arbejdsfunktioner, jobs og uddannelser forventes at ændre indhold og format i fremtiden. Det er vigtigt, at unge får kompetencer til at kunne begå sig på et arbejdsmarked i konstant forandring, samtidig med at arbejdsmarkedet løbende får adgang til kvalificeret arbejdskraft.

STEM-kompetencer (Science, Technology, Engineering & Mathematics)

Der er brug for flere syddanskere med STEM-kompetencer, idet flere virksomheder og offentlige organisationer i stigende grad efterspørger personer med tekniske og digitale kompetencer. Et vigtigt middel hertil er at styrke syddanskernes, herunder især pigernes, interesse for og kompetencer inden for STEM-området.

Faglærte kompetencer

Der er fortsat mangel på faglært arbejdskraft og manglen ventes at fortsætte. Dette skyldes blandt andet, at færre unge søger en erhvervsuddannelse, og at ældre årgange går på pension. Fx var det i 2019 kun 22 procent af de unge, der søgte en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen, mens 70 procent valgte en gymnasial uddannelse.

Internationale kompetencer

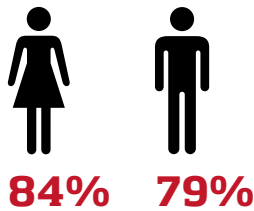
I en globaliseret verden er der blandt andet brug for innovative og problemløsende kompetencer samt gode sprogkundskaber (2. fremmedsprog). Som nabo til Tyskland har Region Syddanmark en særlig interesse i at styrke syddanskernes tyskkundskaber. Virksomheder har primært brug for medarbejdere, der behersker fremmedsprog i kombination med deres kernekompetence (fx en ingeniør, der taler tysk).

Basale kompetencer i dansk og matematik

Flere syddanskere mangler basale færdigheder i blandt andet dansk og matematik. Det er et problem, blandt andet fordi adgangskravet på erhvervsuddannelserne er 02 i både dansk og matematik. Adgangskravet til gymnasiet er ligeledes blevet skærpet med gymnasireformen. Såfremt unge ikke har de nødvendige forudsætninger, risikerer de at havne i gruppen uden uddannelse og for en mindre gruppes vedkommende også uden for arbejdsmarkedet.

Færre mænd gennemfører en ungdomsuddannelse

Andelen af 25-årige i Syddanmark, der har gennemført en ungdomsuddannelse.

Kilde: Danmarks Statistik

Det forventes, at der vil mangle ca. 10.000 ingeniører og naturvidenskabelige kandidater i Danmark i 2025.

Kilde: Engineer the future

Det forventes, at der kommer til at mangle omkring 70.000 faglærte i Danmark i 2025.

Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Det vil vi

Vi vil arbejde for at fremme og styrke syddanskernes kompetencer til arbejdsmarkedet.

Det gør vi

- Styrker syddanskernes interesse og kompetencer inden for STEM-området.
- Støtter op om arbejdet med den såkaldte teknologipagt fra 2018.
- Igangsætter indsatser, der udvikler erhvervsuddannelserne, så de både bliver mere attraktive, og så de kommende faglærte matcher virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft.
- Fremmer unges kompetencer til et internationalt arbejdsmarked, heriblandt sprogkompetencer og kulturforståelse.
- Styrker indsatsen over for unge, som mangler basale færdigheder i forhold til at begå sig på ungdomsuddannelserne og på arbejdsmarkedet, heriblandt unge, der ikke følger den lige vej efter grundskolen, og som har brug for et forberedende uddannelsesstilbud.
- Fremmer voksnes basale kompetencer inden for dansk, matematik og IT.

Der kan bl.a. søges om midler fra uddannelsespuljen til

- Indsatser, der styrker en eller flere af overgangene mellem uddannelsesstrinnene fra grundskole til erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Indsatser, der fremmer unges interesse for STEM med henblik på uddannelsesvalg, fx gennem praksis- og arbejdsmarkedsrelaterede undervisningsforløb.
- Indsatser, der arbejder med anvendelses- og undersøgelsesbaseret undervisning i de science-relaterede fag.
- Indsatser, der udvikler erhvervsuddannelserne til attraktive karriereveje for unge og voksne.

- Indsatser, der fastholder flere unge på erhvervsuddannelserne fx gennem øget trivsel, bedre personlige og sociale kompetencer samt bedre overgang til praktik.
- Indsatser med fokus på udvikling af undervisningsforløb og -materialer for 2. fremmedsprogsfagene, herunder særligt tysk.
- Indsatser, der styrker unges og voksnes basale færdigheder i fx dansk og matematik.
- Indsatser, der styrker samarbejdet mellem virksomheder og vidensinstitutioner på den ene side og grundskolen og ungdomsuddannelserne på den anden.
- Indsatser, der synliggør de tekniske videregående uddannelser i Syddanmark for elever på ungdomsuddannelserne.

Bidrag til FN's Verdensmål

Med fokus på at fremme syddanskernes kompetencer til arbejdsmarkedet bidrager det regionale mål "Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund" i særlig grad til FN's verdensmål delmål 4.4 og 4.6.

FN's delmål 4.4: "Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætteri, øges væsentligt."

FN's delmål 4.6: "Inden 2030 skal alle unge og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, have opnået færdigheder i at læse og regne."

Regionalt mål

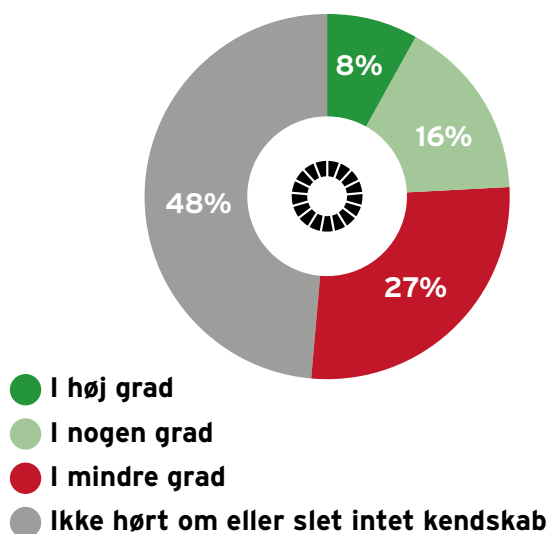
Kompetencer til et bæredygtigt samfund

Unge skal agere bæredygtigt

Unge skal klædes på til at kunne deltage i og bidrage til et mere bæredygtigt samfund, både som borgere og i arbejdslivet. Unge skal have indsigt i bæredygtig udvikling og tilegne sig handlekompetencer til at tage ansvar for og engagere sig i at skabe et mere bæredygtigt samfund.

I hvilken grad har du kendskab til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling?

(Syddanske borgere mellem 18-29 år)

Kilde: Region Syddanmark

Udfordringer og muligheder

Verden står over for miljømæssige, sociale og økonomiske udfordringer i forhold til at sikre et bæredygtigt samfund – særligt for kommende generationer. Ikke mindst klima- og miljøudfordringerne vil kræve ændringer i alle sektorer i samfundet, hvis udledningen af klimagasser, ressourceforbrug og miljøbelastning skal minimeres.

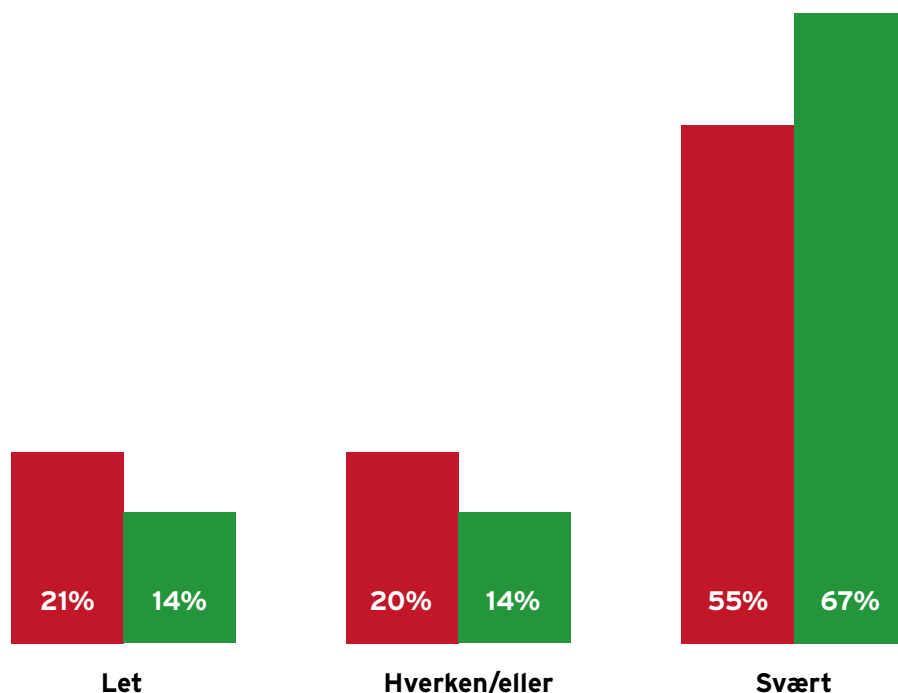
Viden og kompetencer er afgørende for at lykkes med den grønne omstilling. Der skal udvikles nye teknologiske og strukturelle løsninger, fx metoder til at lagre den vedvarende energi. Hertil skal kendte teknologier og løsninger, som fx elbilen, udbredes og gøres mere attraktive, så grønne løsninger og bæredygtig adfærd kommer bredt ud til virksomheder, det offentlige og borgerne. Begge typer af forandringsprocesser kræver viden og kompetencer.

Syddanskerne er optaget af klimaudfordringerne, og 69 procent gør efter eget udsagn selv noget for klimaet i dagligdagen. Men både borgere og virksomheder mangler viden om bæredygtig adfærd og grønne løsninger. Mange syddanskere (67 procent) har svært ved at gennemskue, hvilke varer der er de mest klimavenlige, og virksomhederne mangler viden og kompetencer fx i forhold til omstilling til cirkulær økonomi.

Unge er i høj grad optaget af klimaet, men mangler ligeledes viden og handlekompetence på området. Kun godt halvdelen af de 18-29-årige syddanskere kender ifølge Region Syddanmarks klimaundersøgelse FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling. Bæredygtighed kan være en motivationsfaktor for unge, idet mange oplever det som meningsfuldt at skabe bæredygtige løsninger og at agere bæredygtigt.

To ud af tre borgerne har svært ved at gennemskue, hvilke varer der er mest klimavenlige

"Hvor let eller svært er det at gennemskue, hvilke varer der er mest klimavenlige?". 4 procent har svaret "Ved ikke". Svar fra 3.712 respondenter, heraf 540 i alderen 18-29 år. Data indsamlet marts-maj 2019.

- Unge (18-29 år)
- Alle aldre

Kilde: Region Syddanmark

Det vil vi

Vi vil arbejde for at fremme og styrke syddanskernes kompetencer til et bæredygtigt samfund.

Det gør vi

- Styrker unges handlekompetencer til at skabe et bæredygtigt samfund, både til at træffe mere bæredygtige valg som borgere og til at udvikle og implementere grønne og bæredygtige løsninger i arbejdslivet.
- Fremmer grønne og bæredygtige uddannelsesinstitutioner i hele Syddanmark. Bæredygtighed og grøn omstilling skal både integreres i uddannelsesinstitutionernes egen drift, i undervisningen i de enkelte fag og på tværs af fag og sektorer.
- Fremmer det internationale og globale perspektiv på bæredygtig udvikling i uddannelsesmiljøerne gennem undervisningsforløb på tværs af landegrænser.

Der kan bl.a. søges om midler fra uddannelsespuljen til

- Indsatser, der giver unge viden og handlekompetencer til bæredygtig udvikling i relation til FN's verdensmål for bæredygtig udvikling.
- Indsatser, der fremmer unges kompetencer til at designe og anvende løsninger, der skaber mere bæredygtigt forbrug og adfærd.

- Case-baserede undervisningsforløb, der anvender fagenes kernekompetencer til at arbejde med bæredygtighedsudfordringer. Herunder undervisningsforløb om fx klimavenlig fødevareproduktion på landbrugsuddannelserne, energieffektivt byggeri i fysikundervisningen, cirkulær økonomi, grønne indkøb og forbrugsmønstre i økonomi- og samfundsfag.
- Indsatser, der integrerer bæredygtighed og grøn omstilling i uddannelsesinstitutionernes strategier og drift og anvendes til at styrke unges kompetencer.
- Indsatser, der fremmer det internationale perspektiv på bæredygtig udvikling i uddannelsesmiljøerne eksempelvis gennem samarbejder om bæredygtighedsudfordringer med unge i andre lande.

Bidrag til FN's Verdensmål

Med fokus på at fremme syddanskernes kompetencer til et bæredygtigt samfund bidrager det regionale mål "Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund" i særlig grad til FN's verdensmål delmål 4.7.

FN's delmål 4.7: "Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendige for at fremme bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikke-voldelig kultur, globalt medborgerskab, samt anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til en bæredygtig udvikling."

Regionalt mål

Uddannelsesmiljøer der fremmer de unges trivsel og sundhed

Fællesskaber – en vej ud af mistrivsel

Alle mennesker har grundlæggende behov for at tilhøre fællesskaber. Forskning viser, at oplevelsen af at være en del af et fællesskab har betydning for vores fysiske og mentale helbred, som endvidere har betydning for vores evne til at lære.

Mennesker, som gør noget aktivt og meningsfuldt sammen med andre mennesker har op til fire gange så høj sandsynlighed for at have høj mental sundhed. Desværre oplever mange unge at stå uden for fællesskaber, og de føler sig som resultat heraf ensomme. Derfor vil Region Syddanmark arbejde for uddannelsesmiljøer med fokus på inkluderende fællesskaber.

Udfordringer og muligheder

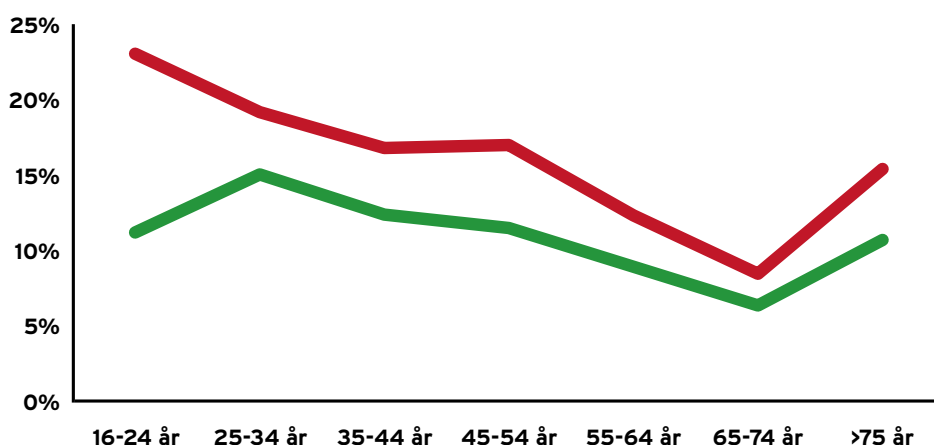
Ligesom i resten af landet er der i Syddanmark en betydelig andel af unge som mistrives fysisk eller mentalt (23 procent af unge kvinder og 11 procent af unge mænd). Derudover er der en betragtelig stigning i antallet af syddanske borgere, der giver udtryk for dårligt mentalt helbred, herunder stress, nervøsitet, træthed, søvnbesvær, nedtrykthed og depression.

Dette er en udfordring på uddannelsesinstitutionerne. Ifølge PsykInfo er mentale helbredsproblemer årsagen til op mod 60 procent af frafaldstilfældene på ungdomsuddannelser. Der kan være flere årsager til denne mistrivsel. Fælles er dog, at mistrivselen ikke kun baserer sig på social arv, men tværtimod rammer bredere end tidligere. Det er derfor vigtigt at tilpasse indsatser til det lokale behov.

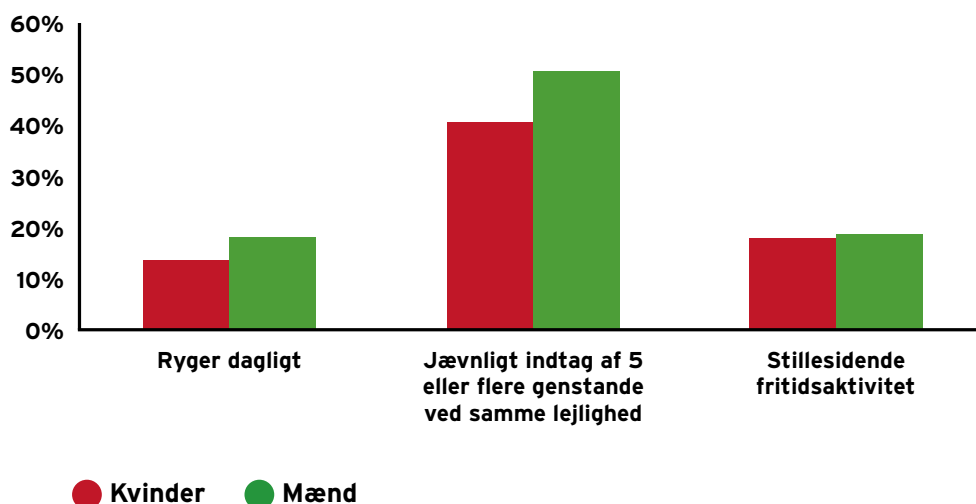
Regionens sundhedsprofil peger ligeledes på udfordringer vedrørende den fysiske sundhed, idet mere end halvdelen af syddanske borgere er moderat eller svært overvægtige (54,8 procent). Dertil kommer, at 14 procent af syddanske unge kvinder og 19 procent af syddanske unge mænd ryger dagligt. Rusmidler som alkohol og stoffer fylder ligeledes i ungdomsårene, og unge bruger ofte rygning og rusmidler til at få adgang til fællesskaber på uddannelsesinstitutionerne.

Region Syddanmark vil derfor understøtte alternative muligheder for at indgå i positive fællesskaber på uddannelsesinstitutionerne for derved at øge unges trivsel og sundhed. Indsatsen skal ses i sammenhæng med Sundhedsaftalen 2019-2023 mellem Region Syddanmark og de 22 kommuner.

Andel med dårligt mentalt helbred fordelt på aldersgruppe

Unge sundhedsadfærd i Region Syddanmark (16-24 årige)

Kilde: Region Syddanmarks Sundhedsprofil 2017

Det vil vi

Vi vil arbejde for uddannelsesmiljøer der fremmer de unges trivsel og sundhed.

Det gør vi

- Samarbejder med ungdomsuddannelser og den forberedende grunduddannelse om uddannelsesmiljøer, der fremmer unges trivsel og sundhed.
- Fremmer inkluderende uddannelsesmiljøer gennem et øget fokus på fællesskaber.
- Understøtter røgfrie uddannelsesmiljøer i Syddanmark.

Der kan bl.a. søges om midler fra uddannelsespuljen til

- Indsatser, der øger unges fysiske og mentale sundhed, fx ved at fokusere på motion eller andre aktiviteter i og/eller uden for undervisningen, som alternativ til rygning og rusmidler.
- Indsatser, der øger unges trivsel og forebygger ensomhed, fx ved at arbejde med fællesskabende uddannelsesmiljøer i og/eller uden for undervisningen.
- Indsatser, der arbejder med fællesskabende kulturer på tværs af unge og fagprofessionelle, samt forløb, der tænker trivsel sammen med didaktikken, fx facilitering af gruppearbejde, italesættelse af en god klassekultur -og trivsel og planlægning/afholdelse af introforløb.
- Indsatser i undervisningen, der forebygger mobning, fx forløb om digitale fællesskaber med fokus på, hvordan man behandler hinanden på sociale medier.
- Indsatser, der støtter unge i sårbare situationer, fx ved at udvikle en model for unge, der oplever uddannelsesskift, classeskift, lærerskift, uddannelsesvalg, skilsmisse, sygdom m.m.

Bidrag til FN's Verdensmål

Med sit fokus på unges trivsel og sundhed bidrager det regionale mål "Uddannelsesmiljøer, der fremmer de unges trivsel og sundhed" i særlig grad til FN's delmål 3.4 og 3.5.

FN's delmål 3.4: "Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes."

FN's delmål 3.5: "Forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug, herunder narkotikamisbrug og skadelig brug af alkohol, skal styrkes."

Uddannelsespuljen

Regionsrådet har indtil nu prioriteret en uddannelsespulje på ca. 20 mio. kr. årligt. Midler for 2021 og de efterfølgende år fastsættes i de kommende års budgetter.

Uddannelsespuljen kan støtte aktiviteter, der kan bidrage til de tre regionale mål på uddannelsesområdet.

Bevillingerne fra uddannelsespuljen gives med hjemmel i:

- Lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse m.v.
- Lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse.
- Lov om forberedende grunduddannelse.

Principper for uddannelsespuljen

Uddannelsespuljen kan søges af ungdomsuddannelser og den forberedende grunduddannelse ved to årlige ansøgningsfrister. Der kan både søges bredt inden for de tre regionale mål og inden for nærmere fastlagte temaer.

Regionsrådet yder som udgangspunkt ikke støtte til anlægsinvesteringer.

Krav og kriterier for uddannelsespuljen

Krav

Der stilles en række krav til de projekter, der søger midler fra uddannelsespuljen. Hvis et projekt ikke lever op til kravene, vil det ikke kunne modtage støtte fra regionsrådets uddannelsespulje. Der stilles krav om, at:

- Ansøger er en ungdomsuddannelsesinstitution eller en institution for forbedrende grunduddannelse.
- Der er tale om et udviklingsprojekt (dvs. ikke driftsstøtte).
- Medfinansieringen er mindst 25 procent af de samlede udgifter.
- Projektet bidrager til at opfylde et af de regionale mål i uddannelsesstrategien "Kompetencer til fremtiden" eller er en særlig prioriteret indsats for regionsrådet.
- Projektet har beskrevet en forandringsteori, der viser, hvordan projektets indsats påvirker eleverne og dermed bidrager til et af de regionale mål.
- Projektets leverancer/viden/koncepter mv. stilles til rådighed for offentligheden.

Kriterier

Lever projektet op til kravene, vil projekterne blive vurderet ud fra nedenstående kriterier:

- I hvilken grad projektet bidrager til et af de regionale mål i uddannelsesstrategien "Kompetencer til fremtiden".
- I hvilken grad projektet samler flere uddannelsesinstitutioner om at finde fælles løsninger på regionale udfordringer.
- I hvilken grad projektet har en sammenhængende forandringsteori.
- I hvilken grad der er sammenhæng mellem projektets aktiviteter, målgruppe og budget.
- I hvilken grad projektet anvender eksisterende viden og erfaringer til at sikre succesfulde indsatser.

- I hvilken grad projektet har de relevante parter med for at kunne gennemføre projektets aktiviteter og opnå de forventede resultater.
- I hvilken grad der sker en implementering og forankring af projektets indsats bredt i organisationen hos parterne, herunder at der er en ledelsesmæssig og strategisk forankring, således at parterne er gearret til at fortsætte succesfulde indsatser efter projektperioden.
- I hvilken grad succesfulde indsatser vil kunne videreføres efter projektperioden inden for parternes egen økonomi.

Ansøgningsproces

Idé og opstartsfase

Ansøger får en god idé til en indsats på uddannelsesinstitutionen og vurderer samtidig, hvorvidt den understøtter Region Syddanmarks uddannelsesstrategi "Kompetencer til fremtiden". Dernæst undersøger ansøger, hvorvidt projektidéen lever op til uddannelsespuljens krav og kriterier. Ansøger downloader og udfylder regionens idébeskrivelseskabelon og indsender denne til administrationen.

Indledende dialog og ansøgning

Administrationen gennemgår projektidéen i forhold til regionens mål, indsatsområder, krav og kriterier. Herefter kontakter administrationen ansøger med henblik på at give sparring på projektidéen. Ansøger arbejder videre på projektidéen og sender en ansøgning med bilag til uddannelsespuljens ansøgningsfrist.

Sagsbehandling

Administrationen modtager projektansøgningen og går i gang med sagsbehandlingen af denne. Ansøger vil løbende modtage uddybende spørgsmål til ansøgningen, som skal være med til at oplyse denne. Den administrative del af sagsbehandlingen afsluttes med, at administrationen indstiller ansøgningen til tilsagn eller afslag.

Politisk behandling og endelig afgørelse

Regionsrådets udvalg for uddannelse og arbejdskraft behandler projektets ansøgning, hvorefter den går videre i forretningsudvalget og til sidst i regionsrådet. Projektet får herefter besked om regionsrådets afgørelse. Den samlede sagsbehandling fra ansøgningsfristen til regionsrådets afgørelse varer godt tre måneder.

Find ansøgningsmateriale på www.rsyd.dk/uddannelse

Husk at udfylde: Ansøgningsskema, forandringsteori, aktivitetsoversigt og budget.

Læs mere om uddannelsespuljen på: www.rsyd.dk/uddannelsespuljen

Kontakt administrationen via mail: uddannelse.regionaludvikling@rsyd.dk

Opfølgnings- og evalueringskoncept

Region Syddanmark følger de enkelte projekter tæt for at fremme et godt projektførløb og dermed bidrage til, at projektet så vidt muligt opnår de forventede resultater.

Regionen følger de projekter, der sættes i gang for at:

- Lære af igangsatte projekter og udbrede gode erfaringer.
- Følge op på hvordan regionens midler anvendes.
- Muliggøre en tilpasning af projektet undervejs.

Region Syddanmarks opfølgings- og evalueringskoncept er baseret på en forandringsteoretisk tilgang. Denne tilgang er velegnet til at vurdere sammenhængen mellem udfordringer, indsatser og resultater.

Regionen følger op på projektets fremdrift og projekterne afrapporteres derudover til Udvalget for uddannelse og arbejdskraft.

www.fremtidenssyddanmark.regionsyddanmark.dk